

Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2023

Mari Tovmo
Henrik Brøseth

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette NINAs normale rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig.

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. De sendes til presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivå, politikere og andre spesielt interesserte. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2023

Mari Tovmo
Henrik Brøseth

Tovmo, M. & Brøseth, H. 2023. Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2023. NINA Rapport 2338. Norsk institutt for naturforskning.

Trondheim, oktober 2023

ISSN: 1504-3312

ISBN: 978-82-426-5138-9

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

KVALITETSSIKRET AV

John Odden

ANSVARLIG SIGNATUR

Jonas Kindberg

OPPDRAGSGIVER

Miljødirektoratet

OPPDRAGSGIVERS REFERANSE

M-2604|2023

KONTAKTPERSON HOS OPPDRAGSGIVER

Susanne Hansen

NØKKEWORD

Jerv, *Gulo gulo*, yngleregistrering, overvåking, nasjonalt overvåkningsprogram, bestandsutvikling

KEY WORDS

Wolverine, *Gulo gulo*, monitoring, reproductions, population size

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA hovedkontor

Postboks 5685 Torgarden
7485 Trondheim
Tlf: 73 80 14 00

NINA Oslo

Sognsveien 68
0855 Oslo
Tlf: 73 80 14 00

NINA Tromsø

Postboks 6606 Langnes
9296 Tromsø
Tlf: 77 75 04 00

NINA Lillehammer

Vormstuguvegen 40
2624 Lillehammer
Tlf: 73 80 14 00

NINA Bergen

Thormøhlensgate 55
5006 Bergen
Tlf: 73 80 14 00

www.nina.no

Sammendrag

Tovmo, M. & Brøseth, H. 2023. Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2023. NINA Rapport 2338. Norsk institutt for naturforskning.

I 2023 ble det påvist 64 dokumenterte eller antatte ynglinger av jerv i Norge. Dette er en økning på 19 ynglinger (42 %) i forhold til i fjor. Det nasjonale bestandsestimatet basert på antall ynglinger de tre siste årene anslår nå bestanden til å være på omkring 350 voksendyr i Norge (usikkerhetsintervall: 291–456), som er på samme nivå som i 2022.

Utviklingen av antall ynglinger i de ulike rovviltregionene viser en oppgang i de fleste regionene sammenlignet med fjoråret. Størst økning ble det registrert i region 6, med en økning på 7 ynglinger. I regionene 3, 5 og 8 ble det registrert en økning på hhv. 4, 5 og 3 ynglinger sammenlignet med 2022. I regionene 1 og 7 ble var det ingen endring i antall registrerte ynglinger.

Alle rovviltregionene med fastsatt nasjonalt bestandsmål ligger på eller over bestandsmålet i forhold til gjennomsnittlig antall ynglinger av jerv de tre siste årene.

Mari Tovmo & Henrik Brøseth, Norsk institutt for naturforskning, Postboks 5685 Torgarden, 7485 Trondheim. mari.tovmo@nina.no

Abstract

Tovmo, M. & Brøseth, H. 2023. Monitoring of active wolverine dens in Norway in 2023. NINA Report 2338. Norwegian Institute for Nature Research.

A total of 64 wolverine reproductions was found in Norway in 2023. This is an increase of 19 reproductions (42 %) compared to the previous year. The population estimate, based on the number of reproductions over the last three years, indicates a population of around 350 adult individuals (uncertainty interval: 291–456), which is the same as 2022.

Trends in the number of reproductions within the different management units show an increase in almost all regions. Region 6 showed the largest increase, with an increase of 7 reproductions. Regions 3, 5 and 8 showed an increase of 4, 5 and 3 reproductions respectively. No change in number of reproduction was registered in region 1 and 7.

All carnivore regions with national population goals for wolverine reproductions have reached or exceeded these goals, based on the average number of reproductions over the last three years.

Mari Tovmo & Henrik Brøseth, Norwegian Institute for Nature Research, P.O.Box 5685 Torgarden, NO-7485 Trondheim. mari.tovmo@nina.no

Innhold

Sammendrag	3
Abstract	4
Innhold	5
Forord	6
1 Innledning	7
2 Materiale og metoder	7
2.1 Bestandsestimering.....	10
3 Resultater	12
4 Diskusjon	20
5 Referanser	21

Forord

Vi vil nok en gang benytte sjansen til å takke alle de som har bidratt med en betydelig innsats i overvåkingsarbeidet på jerv. Det gjelder både de som har utført feltregistreringene og de som har stått for planlegging, koordinering og kvalitetssikring av arbeidet.

Trondheim, oktober 2023

Mari Tovmo

1 Innledning

Det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt overvåker i dag bestandsstørrelse og bestandsutvikling hos jerv i Norge, bl.a. ved registrering av antall årlige ynglinger. Lokalisering og antall ynglinger av jerv blir registrert ved at SNO-feltpersonell i hele landet hver vår på snøføre besøker tidligere brukte hiplasser, foretar nyleting og gjennomfører barmarkskontroller. I tillegg er det årlig en oppfølging og verifisering av innmeldte observasjoner og tips fra lokale folk som bidrar til å registrere ynglinger, bl.a. gjennom en åpen publikumløsning på internett (www.skandobs.no). På bakgrunn av antall registrerte ynglinger av jerv estimeres det totale antallet voksendyr i bestanden, både for rovviltregioner og i Norge som helhet. Denne rapporten gir en oversikt over resultatene fra dette arbeidet som er utført på landsbasis i 2023, og sammenligner disse med tidligere års resultater (<https://rovdata.no/Jerv/Rapporter.aspx>).

Miljødirektoratet i Norge og Naturvårdsverket i Sverige ga i mars 2012 en norsk-svensk arbeidsgruppe i oppdrag å utrede og foreslå hvordan overvåkingsarbeidet på jerv i Skandinavia kan samordnes og forbedres, både med tanke på overvåkingsmetodikk, kvalitetssikring, datalagring og felles rapportering. I september 2012 leverte arbeidsgruppen en rapport med forslag til endringer i overvåkingen av jerv i Skandinavia til sine oppdragsgivere (Persson mfl. 2012). I etterkant av dette arbeidet har Miljødirektoratet og Naturvårdsverket utformet felles skandinaviske retningslinjer for overvåking av jerv, samt utfyllende instruksjer og faktablad. En sammenstilling av norske og svenske overvåkingsresultater på ynglinger av jerv i 2023 blir gitt i en egen felles rapport som omhandler status for hele den skandinaviske bestanden.

2 Materiale og metoder

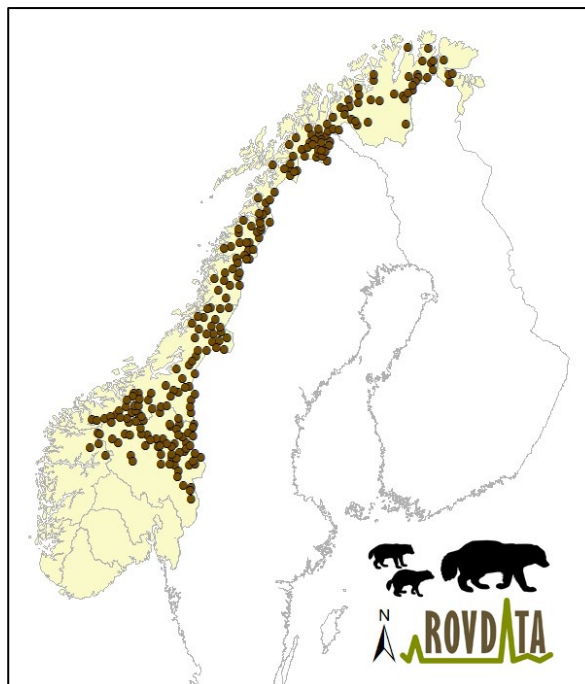
De årlige yngleregistreringene av jerv i Norge utføres i henhold til «Jerv: Instruks for overvåking», utarbeidet av Naturvårdsverket og Rovdata (Rovdata 2022).

Metoden er basert på en betydelig feltinnsats i registreringsarbeidet. Registreringene gjøres på snøføre i perioden 1. januar til ut snøsesongen (hovedsakelig i perioden mars–mai). I tillegg kommer etterkontroller på barmark (juni–juli) i de tilfeller der ytterligere opplysninger er påkrevd i forbindelse med registreringsarbeidet.

I år ble i alt 244 tidligere kjente og nye ynglelokaliteter hos jerv fulgt opp i løpet av registrerings-sesongen (**tabell 1**). Overvåking av disse ynglelokalitetene er fordelt mellom regionale koordinatører i Statens naturoppsyn (SNO), og danner grunnlaget for yngleregistreringene av jerv i 2023. Ynglelokaliteter uten påvist yngling de siste ti årene er tatt ut og gitt en noe lavere oppfølgingsprioritet, men noen av disse er likevel fulgt opp i løpet av registreringssesongen.

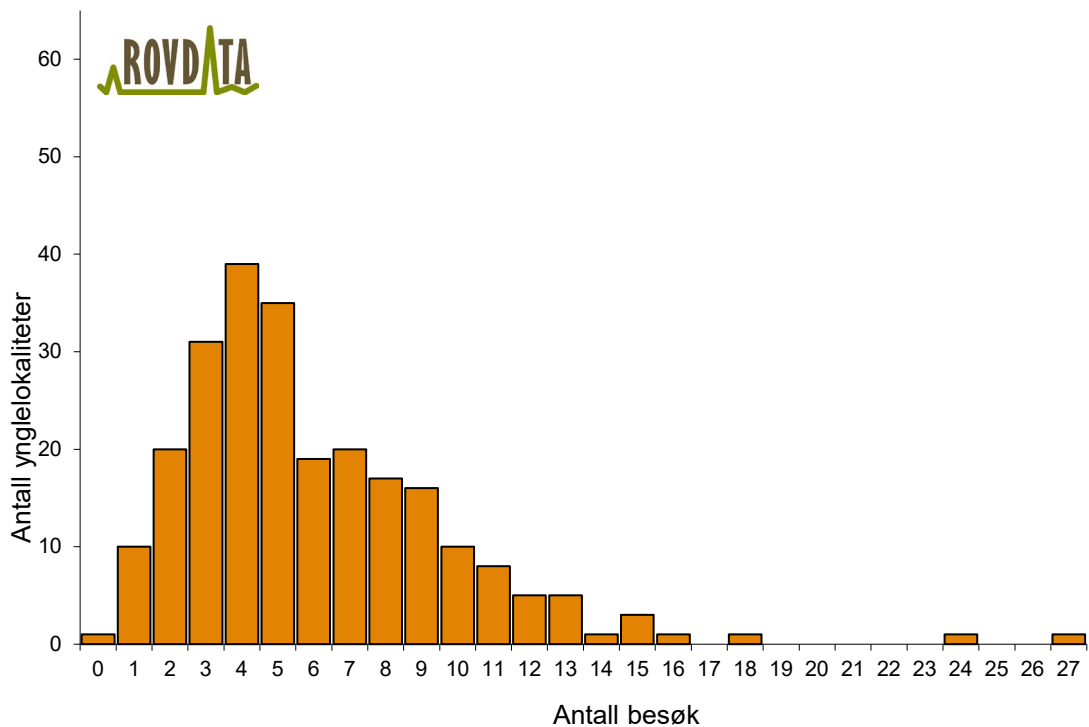
Tabell 1. Oversikt over tidligere kjente og nye ynglelokaliteter hos jerv som er fulgt opp i løpet av registreringssesongen 2023.

Fylke	Antall ynglelokaliteter
Troms og Finnmark	69
Nordland	52
Trøndelag	48
Møre og Romsdal	11
Innlandet	61
Vestland	3
Sum	244

På regionalt nivå har det praktiske arbeidet med kontroll av kjente ynglelokaliteter blitt organisert av Statens naturoppsyn (SNO). Dette har enten vært utført av eget SNO-personell eller gjennom tjenestekjøp og engasjementskontrakter til for eksempel Statskog ved Fjelltjenesten, fjellstyrer, bygdeallmenninger og privatpersoner med spesialkompetanse. Registreringspersonell har i 2023 foretatt 1465 besøk innenfor 244 kjente eller nye ynglelokaliteter hos jerv i Norge. Dette er en økning på nesten 3 % sammenlignet med i fjor. I 2023 tilsvarer 1465 besøk et snitt på 6,0 besøk i hver ynglelokalitet (**figur 1**), som er litt høyere enn i 2022 (5,9; Mattisson & Brøseth 2022). Tidligere år har antall besøk per ynglelokalitet ligget mellom 4,5 og 5,9. I tillegg til kontroll av kjente lokaliteter har det blitt lagt ned innsats i leting etter «nye» ynglelokaliteter og oppfølging av tips fra publikum.

Også i år er det gjennomført en systematisk registrering av den geografiske fordelingen av leteinnsatsen. Dette har skjedd ved at registreringspersonellet har dokumentert egen leteinnsats (snøscooter, helikopter, ski, truger m.m.) ved bruk av GPS-mottaker. Ved bruk av GPS blir sporløypa lagret i GPS-en, overført til en PC og lagt inn i Rovbase 3.0 (www.rovbase.no). Ved å sammenstille disse er det utarbeidet en detaljert oversikt over hvor registreringene har vært gjennomført (**figur 2**). I alt summerer den registrerte leteinnsatsen seg til 165 396 km i år, hvilket er 10 % mer enn i 2022 (**tabell 2**).

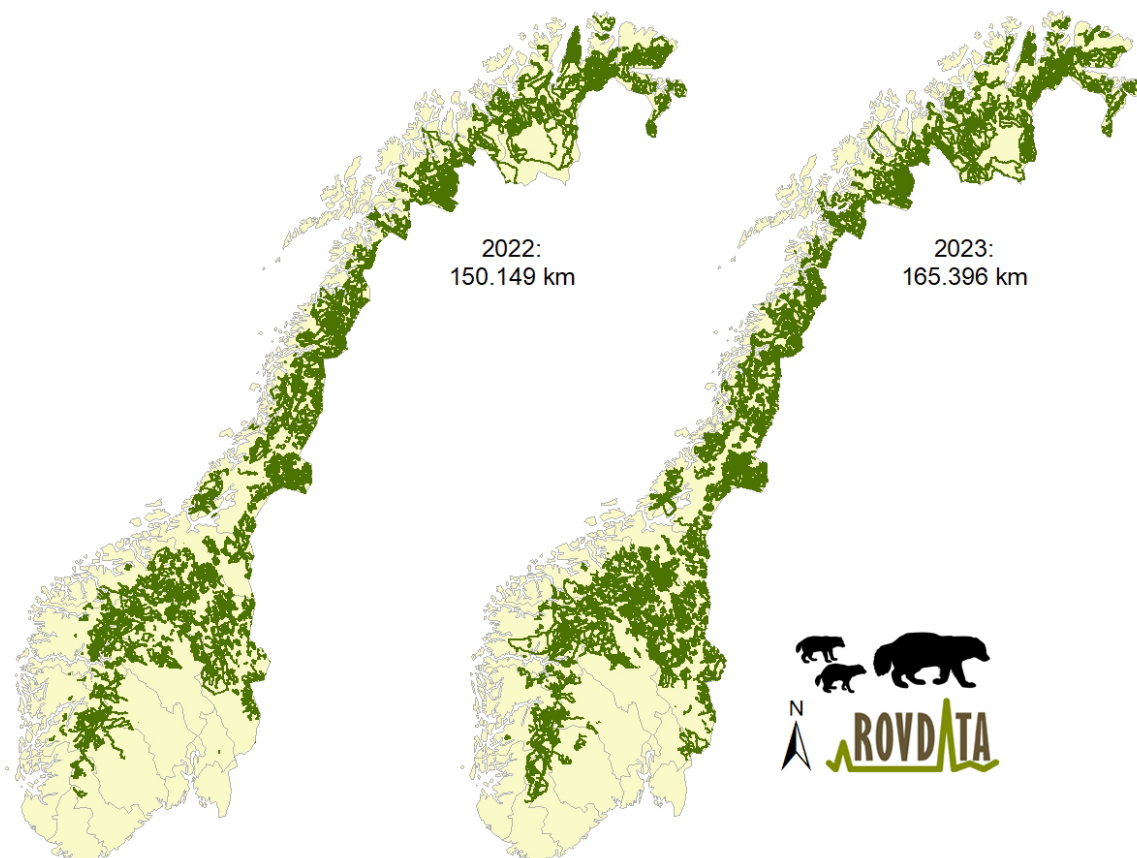

Figur 1. Fordelingen av antall besøk på kjente ynglelokaliteter av jerv i Norge i 2023.

Tabell 2. Overvåkningsinnsats (km) registrert med GPS i forbindelse med yngleregistrering av jerv i Norge i 2021–2023.

	2021 Total (km)	2022 Total (km)	2023 Total (km)
Troms og Finnmark	41727	40684	43419
Nordland	28458	35809	38357
Trøndelag	29908	24951	26553
Møre og Romsdal	5479	4202	3955
Innlandet	32102	28233	35970
Vestland	14183	12307	11956
Øvrige fylker*	6824	3963	5186
Sum	158681	150149	165396

* Viken, Agder, Vestfold og Telemark, Rogaland

Figur 2. Geografisk fordeling av innsatsen ved yngleregistrering av jerv i Norge i 2022 og 2023.

Yngleregistreringene er også vurdert opp imot alle registrerte synsobservasjoner av flere jerver i lag med tanke på mulige familieggrupper ("Rovviltobservasjoner" 1.mai –1. august 2023 i Rovbase pr. 13.09.2023). Det var registrert ni observasjoner av tisper med valper som var dokumentert eller antatt sikker i Rovbase. Tre av disse var observasjoner som kunne kobles til yngelokaliteter som allerede var vurdert som dokumentert eller antatt sikker (NMR-007 og NNT-015). De seks siste observasjonene førte til endret status fra ingen til dokumentert yngling for fire ulike yngelokaliteter (NIN-004, NNO-041, NNO-074 og NNT-017). I tillegg er fallvilt og jaktmaterialet på jerv fra sesongen 2023 gjennomgått ved oppsummering av antall ynglinger. Dette medførte ingen endringer i antall ynglinger. En felles gjennomgang av overvåkingsmaterialet i grenseområdene med Sverige er også gjennomført for å forhindre en eventuell dobbelttelling av ynglinger.

2.1 Bestandsestimering

Ved behandlingen av stortingsmelding nr. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur (Innst. S.nr. 174) ble det vedtatt åtte forvaltningsregioner for rovvilt i Norge: Region 1 – tidligere Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland og Vest-Agder fylke, Region 2 – tidligere Aust-Agder, Telemark, Buskerud og Vestfold fylke, Region 3 – tidligere Oppland fylke, Region 4 – tidligere Østfold, Oslo og Akershus fylke, Region 5 – tidligere Hedmark fylke, Region 6 – Møre og Romsdal og Trøndelag, Region 7 – Nordland, og Region 8 – Troms og Finnmark (se **figur 6**). Vi har ved rapporteringen av ynglinger hos jerv fordelt ynglingene på de åtte ulike regionene og estimert bestandsstørrelsen på våren basert på antall ynglinger i perioden 2021–2023. Den geografiske plasseringen av ynglehet eller ungeobservasjonen (når hiplassen er ukjent) har vært bestemmende for hvilken rovviltregion ynglingen har blitt klassifisert til.

Basert på gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger de siste tre årene estimerer vi bestanden av jerv i Norge ved bruk av en populasjonsmodell beskrevet av Landa m.fl. (1998). Gjennom-

snittlig antall ynglinger de siste tre årene brukes for å gi et mer korrekt mål på populasjonsstørrelsen, da ett enkelt år med lav, eller høy, reproduksjon ikke nødvendigvis tilsvarer en nedgang, eller oppgang, i antall voksne jerver i bestanden.

For å beregne populasjonsstørrelse fra antall ynglinger er det nødvendig med kunnskap om hvor stor andel av de voksne tispene som yngler hvert år (ynglefrekvens, 62,1 %), ved hvilken alder de yngler første gang (5 % som 2-åringer, 60 % som 3-åringer, 29 % som 4-åringer og 6 % som 5-åringer), og kjønnsfordeling i bestanden (56,8 % tisper). Tallene i parentes er de som brukes i modellen, og baserer seg på forskning på merkete jerver i Sarek og fra DNA-overvåking i Norge (Brøseth mfl. 2010, Persson & Brøseth 2011).

Bestandsberegningene baserer seg utelukkende på påviste ynglinger. Dette betyr at det ikke gjøres noen korrigeringer for f.eks. områder med dårlig dekning eller hvor ofte matlager forveksles med ynglehi og omvendt.

3 Resultater

Årets yngleregistreringer viser at det på landsbasis er dokumentert eller antatt yngling av jerv på 64 lokaliteter (**figur 3, 4 og 6**). Det har det vært foretatt hiuttak hvor tisper og/eller valp(er) har blitt avlivet på 9 av de 64 ynglelokalitetene (**tabell 3, figur 3 og 7**).

I år ligger alle rovviltregionene over det fastsatte nasjonale bestandsmålet (**tabell 4**). Også basert på gjennomsnittlig antall ynglinger de siste tre årene ligger alle rovviltregionene med fastsatt nasjonalt bestandsmål på eller over bestandsmålet. Utviklingen i antall ynglinger i femårsperioden 2019–2023 i de ulike regionene er vist i **figur 5**.

Basert på antall ynglinger i perioden 2021–2023 er bestanden av jerv i Norge estimert til 353 ± 43 (SE) voksne individer tidlig på våren 2023 før årets unger fødes (**tabell 4**).

Tabell 3. Oversikt over status på ynglelokaliteter hos jerv registrert i det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i 2023.

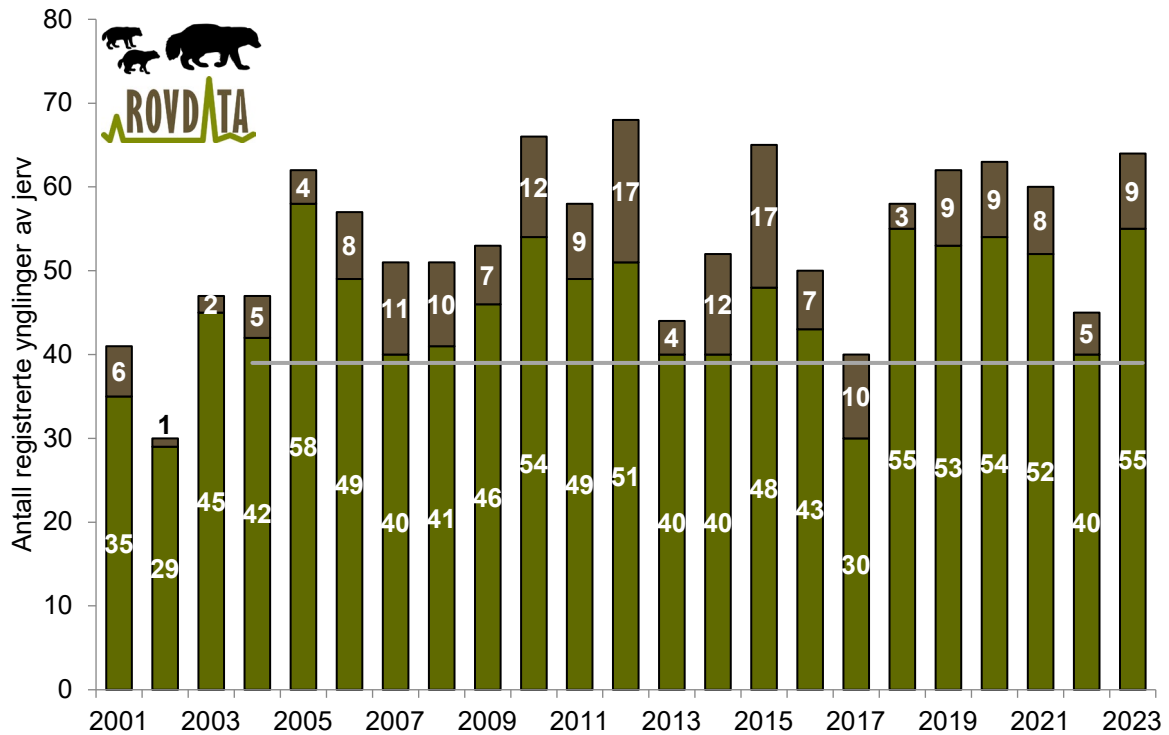
Fylke	Status på ynglelokalitet					Sum
	Dokumentert yngling	Antatt yngling	Usikker yngling	Ingen yngling	Kan ikke vurderes	
Troms og Finnmark ^{a)}	9	6	0	54	0	69
Nordland ^{b)}	9	2	0	41	0	52
Trøndelag ^{c)}	13	1	1	33	0	48
Møre og Romsdal	1	1	0	9	0	11
Innlandet ^{d)}	18	3	1	39	0	61
Vestland ^{b)}	1	0	0	2	0	3
Sum	51	13	2	178	0	244

a) - Inkludert to ynglinger der tisper og 2 unger er avlivet, og en yngling der tisper og 3 unger er avlivet.

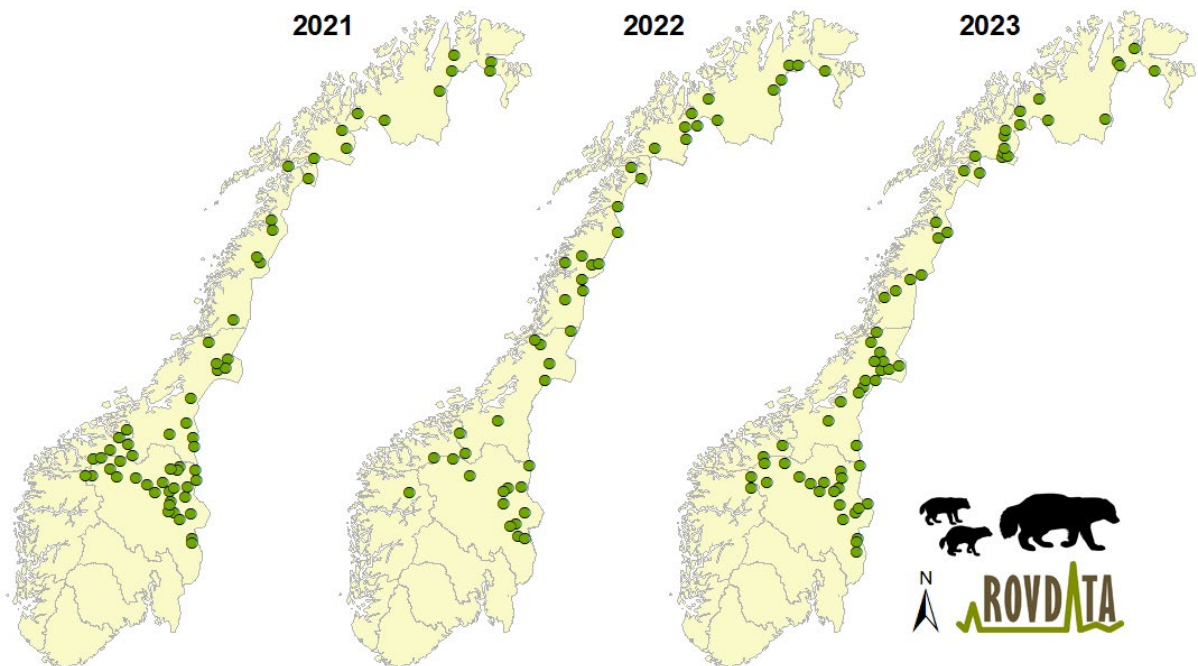
b) - Inkludert en yngling der tisper og 1 unger er avlivet.

c) - Inkludert en yngling der tisper og 2 unger er avlivet.

d) - Inkludert en yngling der 2 unger er avlivet, en yngling der tisper og 1 unger er avlivet, og en yngling der tisper og 2 unger er avlivet.

Figur 3. Antall ynglinger av jerv i Norge i perioden 2001–2023. Den brune delen av søylene angir påviste ynglinger hvor tisper og/eller valp(ene) er tatt ut. Den horisontale grå linjen angir det nasjonale bestandsmålet på 39 ynglinger.

Figur 4. Kart som viser fordelingen av dokumenterte og antatte ynglinger av jerv i Norge i 2021–2023.

Tabell 4. Antall registrerte ynglinger i perioden 2021–2023 og et bestandsestimat på antall jerv ett år og eldre i Norge i de ulike forvaltningsregionene.

Forvaltningsregion	Nasjonalt bestandsmål	2021	2022	2023	Gjennomsnitt	Antall jerv	SE
1	-	0	1	1	0,7	4,1	1,9
2	-	0	0	0	0	-	-
3	4	8	2	6	5,3	33,4	10,8
4	-	0	0	0	0	-	-
5	5	18	10	15	14,3	89,8	19,0
6	10	17	9	16	14,0	87,7	19,8
7	10	8	11	11	10,0	62,7	12,0
8*	10(3)	9(5)	12(5)	15(5)	12,0	75,2	15,5
Sum Norge	39	60	45	64	56	352,9	42,6

* tallene i parentes angir ynglinger i tidligere Finnmark fylke.

Figur 5. Antall registrerte ynglinger av jerv i perioden 2018–2022 fordelt på rovviltregioner. Den brune delen av søylene angir påviste ynglinger hvor tisper og/eller valp(ene) er tatt ut. Den horisontale grå linjen angir det regionale bestandsmålet.

